

Előfizetési árak:
 Egész évre 10.— frt
 Félévre 5.—
 Negyedévre 2.50
 Egy hónapra 1.—
 Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
 nap, vasárnap kivé-
 tével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**

Főpiac, a város-
 házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos postá-
 sorszám 5 krajával
 számíttatik.

A méltóságos Ház.

Irta: Saturnus.

Budapest, április 26.

Megragadó és mély erővel a lelkekre ható szavak voltak azok, a melyekkel hétfőn a főrendiházban mondott nagyszabású beszédét bevégezte báró Ambrózy István:

— Ugy látom — mondotta — hogy a magyar nép alaposan meguntta az egymással való politikai harcokat, az áldatlan párttusakodást és munkára vágyik. Használjuk fel az alkalmat, dolgozzunk!

Ezek a rövid szavak valóban egy egész nemzet közérzését adják vissza. Amerre nézünk, akár melyik politikai táborba, ezt a vágyat látjuk a cselekedetekben, halljuk a szavakból kicsengeni. Dolgozzunk, hogy pótoljuk a multakat, hogy eljuttassuk az országot s népet oda, a hova már régen el kellett volna jutnia, hogy gyümölcstelen politikai csatákban föl nem emészthető volt.

De bár minden rétegében a magyarságnak él ez a vágy, különös örömmel kell följegyezni, hogy az országos érzést plasztikus rövidséggel ecsetelő szavak épen a főrendiházban hangzottak el. Mert örvendeni kell, hogy az új éra üdítő szellője oda is besuhant

a hideg márvány oszlopok közé, hol az a testület ül, melyet még nem is oly rég jogos váddal neveztek a „törvényhozás kerékkötőjének.“

A Széll-kormány alatt a főrendiháznak tegnap volt első jelentékenyebb ülése. Fontos volt a tárgya: az állami költségvetés és az appropriációs javaslat; még jelentősebb a tenorja annak a vitának, melylyel a főrendek a főrendiház ebben az ülésben feladatát végezte. A régi „kerékkötő“ hangulatból nem mutatkozott semmi, de viszont — ami nem kevésbé örvendetes — a méltóságos és kegyelmes urak részvételése miatt való panaszt sem lehet ellenük ezuttal jogosan használni. A „fekete“ táborból csak egy hang emelkedett fel, de ez is nemesak tompitva, hanem egész elváltozottan, sokkal barátságosabban szólt. A gróf Zichy Nándor beszéde, bár panaszokkal volt teli, a legnagyobb önmérséklésről tanuskodott, az ultramontán vágyaknak — legalább ideiglenes — eltemetéséről.

A többi beszéd pedig örvendetes tanúsága volt annak, hogy a főrendi körökben igenis érdeklődnek a nemzet élete iránt s igyekeznek jótanácssal, a kormány támogatásával, praktikus

eszmék fölvetésével ez élet föllendítésén, gyümölcsösztetésén közremunkálkodni. Egy gróf Majláth József, egy Korányi Frigyes, egy báró Ambrózy István, egy Ernuszt Kelemen nagy tudása, tekintélye alkalmas üdvös eszmék fölvetésére — ki ne látná örvendő szívvel ilyen irányu föllépésüket az ország legelső törvényhozó testületében. És a főrendiház tegnapi munkájának ebbe a szép keretbe pompásan illett bele Széll Kálmán remek beszéde, melyben köszönetet mondott a főrendek illetlen magatartásáért.

Örülünk tehát a méltóságos Ház ez átváltozásán. Nem kutatjuk, minek van benne több érdemei a Széll-kormány hatalmas, mindent megragadó békeakciójának-e, vagy a főrendek önkéntes, józan belátásának-e. — Nem kutatjuk, csak azt óhajtjuk, hogy sokáig tartson. Egy üdvös eredménye a méltóságos Ház átváltozásának már legközelebbre ígérkezik. A kuriai biráskodást a mult kormány alatt tudvalevően a főrendiház hiúsította meg. Most aligha kell majd ettől tartani.

De a törvényhozás több nagy munkájában is kiszámíthatatlan hatása lett annak, ha a képviselőház mellett, illetve fölött, nem egy sötét árnyakon gyönyörködő

TARCSA.

Magyar anekdotakincs.*)

Ezer esztendő humora, jókedve, vidámsága mosolyog ránk abból a hatalmas gyűjteményből, a melyet Tóth Béla állított össze, s a mely most jelent meg: Singer és Wolfnerék kiadásában. Nem valami közönséges adomátár ez amilyent olesó tákolmányokban ponyván árulnak: uri magyar izlés gyűjtötte egybe a nagy vállalatba, a mely mintegy 120 nyomtatott ivre terjed, körülbelül 800 képpel.

A magyar anekdotakincsben együtt van mind az a tömörked tréfa, adoma szikrázó ötlet, jóízű történet, esattanós, velős epizód, a mit a magyarság ezer hosszú esztendőn át jókedvében, pipaszó mellett, borközi hangulatban vagy esatákhevében magából teremtett. Azt lehetne mondani, hogy ez a magyarság története vidám képekben, s így fontos tudományos munka. De olyan tudomány van benne, — amely egy ritka erénnyel ékes: megkacagtat minket, fölvidít, mosolyra készít. Anekdotázó nép vagyunk, mondja maga a szerző, „minden ötletünk, minden vidámságunk és bölcsességünk el van

* Gyűjtötte Tóth Béla. Öt kötet. Ára füzve 12 frt. Diszkrétben 16 frt. — Megrendelhető 1 frtos havi részletekben való törlesztésre is. — Kiadja Singer és Wolfner Budapesten.

raktárolva ezekben a rövid, velős, esattanós történetkékből. Aki azokat így finom izléssel megválogatva összegyűjtötte, az a magyar nép bölcsességének és humorjának lexikonját írta meg. Minő bölcséges anyag kínálkozott Tóth Bélának Arpádtól Beöthy Aldzsig! Milyen szemenszedett sorozata olyan ötleteknek, tréfáknak, kurta históriáknak, a melyek jobban jellemzik a magyar embert a legtudósabb néprajznál vagy a történelemnél.

Az anekdotakincs megérdemli a kincs nevet. Vele is úgy voltunk eddig, mint egyéb kincseinkkel. Sejtettük, hogy megvan valahol, de nem akadt senki, aki diszesen egybegyűjtötte volna. Tóth Béla tehát olyan munkát végzett, amelyre eddig nem volt eset irodalmunkban. Okosan finom érzéssel válogatta meg anekdotáit: mind kitünő, mind jellemző, valamenyinek van erős, gondolatra készítő magva, a legtöbbje jóízű mosolyt csal az ajkunkra. De igen bölcsen kivetett belőle minden trágárságot, kétértelmű sikamlósságot, a vastag elemet. Csak ilyen okos megválogatás által lett igazán kincses ez a temérdek füzet.

A sirva vigadó magyarnak kedélyvilága nyílik meg előttünk, s míg a sok tréfán és mulatságos epizódon elmosolyodunk, megízleljük egyben a magyar zamatosságát, a magától támadt, mestersegesen nem komponálható anekdota szeszét, s felüdülünk tőle. mert az élet

verőfényes oldalát pillantjuk meg hirtelenül a rideg hétköznapi életfolyás közepette. Lelki patika ez a négy kötet, nem szabad hiányoznia semmi magyar könyvesasztalról.

Tóth Bélát ezért az új munkáért a régi dícséret illeti. Nagy feladatnak járt végére: ezer év anekdotáját összegyűjteni, megrostálni, szép művészi formába öltöztetni. Epp oly elismerésben fogja részesíteni minden olvasó a festőművészt Mühlbeck Károlyt, aki ezt a nagy munkát kiválóan sikerült és k. b. 800 nagyon jellemző képpel diszítette. Továbbá, a kiadót, a ki finom, izléses kiállításban s mégis olesó áron adja ki a munkát. A kiadók, hogy mindenkire hozzáférhetővé tegyék a Magyar Anekdotakincset 25 kros füzetekben is kibocsátják, melyek minden hazai könyvkereskedésben is kaphatók.

Szerző, művész és kiadó finom együttműködésének köszönhető, hogy ez a par excellence magyar családi könyv ily választékos formában és értékes, lelket tápláló és vidító tartalommal jelenhetett meg.

A sok száz anekdotáról lehetetlen egy tárcza keretében közelebbi ismertetést írni. Inkább kiválogatunk néhányat a gazdag gyűjteményből és bemutatjuk olvasóinknak: következtessenek róluk a többire. Mutatóba, izelítőül álljon itt ez a néhány, alább következő:

avult testület, hanem egy az ország modern igényeit átértő és átértő főrendiház fog állani. Ezért külön följegyezzük s e helyen üdvözljük a békekorszaknak azt a hajnalhasadását, mely tegnap a méltóságos Ház hideg, szürke márványos termébe is be tudott hatolni.

- A szolnoki főispán bucsuja. Almásy Géza főispán végleg elköltözött Szolnokról, a hol hét esztendeig hivataloskodott és Budapestre költözött. Tegnap megjelentek lakásán Jász-Nagy Kun-Szolnok-megye alispánja, főszolgabírái és polgármesterei, hogy szokás szerint elbucsuznak a távozó főispántól. A küldöttség szónoka Bagossi Károly volt; rövid beszédben üdvözölte a főispánt, a kit úgy mond, a politika örölt meg; ennek tudható csak be, hogy állását el kell hagynia, a melyet szorgalommal töltött be. Almásy Géza azt felelte, hogy egyáltalán nem érzi megöröltnek magát mert azzal, hogy elhagyja állását, még nem enged skartba tétetni magát, hanem továbbra is kiveszi részét a küzdelemből és halad a tettek mezején. Később id. Scheftsik József ötven hatvan földmivest vezetett a volt főispán elé s ezek nevében bucsuzott el tőle. Délután öt órakor a kaszinó közgyűlést tartott, melyen Almásy Géza bejelentette lemondását az elnöki tisztségről. A közgyűlés, Kiss Ferencz orsz. képviselő indítványára, a lemondást elfogadta és a lemondott elnököt tiszteletbeli elnökké választotta. Almásy Budapestben a Damjanich-utcában fogadott lakást.

- Czáfolat. Egy ellenzéki lap — írja a Bud. Tud. — valószínűleg csak azért, hogy Széll Kálmán liberalizmusát két ségbe vonhassa, „megbízható forrásból“ azt a hírt közli, hogy a belügyminiszter titkos rendeletet intézett a miniszterium elnöki osztályához, amelyben meghagyja, hogy ezentul senkinek se engedjék meg, hogy régi magyar nemesi nevet vegyen föl névmagyarosítás alkalmából; továbbá,

Albrecht kir. herczeg és a kun ember. Albrecht kir. herczeg vonatot várt a karczagi állomáson. Az állomás kerítésén, kívülről egy barna arcú kun könyökölt be, szájában a makrapipa, fejében a kis zsiros pörge kalap és nézegeti a fényes katona urakat.

Egyszer csak odalép hozzá Albrecht kir. herczeg és így szólítja meg:

— Hány ember megvan a faluban?
A kun a legnagyobb flegmával felel:

— Megvan az mind, nem vezett el egy se.

— Azt kérdem hány lakosa van a falunak?

— Nem falu ez, hanem város, felel a kun rendületlenül.

— Hát hányan laknak a városban?
Nem érti?

— Mit tudom én! Nem vagyok én pap.

Mire Albrecht kir. herczeg türelmetlenül:

— Maga tán nem is tudja, hogy kivel beszél? En Albrecht kir. herczeg vagyok.

Mire a kun szemire huzza a kalapot és így felel:

— Mán én arrul se tehetek.

Rut dolog a háboru.

Hogy milyen rut dolog a háboru, kézzel foghatóan bizonyította be 1780 ban az eperjesi minorita atyáknak egy Valen-

tin nevű huszárkáplár. A páterek, miután jól tartották a káplárt étellel, itallal, azt kívánták a bortól hevült katonától, hogy mutassa meg nekik színül-szinre, milyen volt a porosz háboru? A káplár minden szentre kérte a pátereket, hogy ezt ne kívánjuk tőle, mert rut dolog a háboru. De mikor a kíváncsi páterek csak annál jobban unszolták, felkötötte kardját, fejébe tette csákóját, aztán kardot rántva, eleinte lassan vagdalkozni kezdett a möhön váró minoriták felé: Holblinks, rechtzumkerdaj, hajnarum, fajer, sapperment! Majd szörnyű sebesen hadonázott mindenfelé: potzhundert, tausend million, ke diablo, elkora, alkora, elumi, kothumi, avendo vedutto, viandra belle la person, battalions kare, strela jaszna, okuvana, parajhuvana, tüzes, lánczos! és nemesak derekasan elkardlapozta a minoritákat, hanem összetört minden poharat, kan csót, ablakot is. Mikor a minoriták panaszt tettek az ezredesnél, az ezredes kijelentette, hogy a káplár nem bűnös, mert a háborut színül színre, a mint a páterek kívánták, nem mutathatta meg másképpen.

A magas kamatláb.

Debreczen, április 26.

Mig a drága pénzviszonyokat csak időleges jelenségnek tartották, nem igen törődtek a magas kamatlábbal és noha Németországból és Angliából mar régebben jelentették, hogy a fokozottabb ipari tevékenység következtében erősebb pénzüszükséglet mutatkozik, nálunk ennek horderejét nem igen értek rá vizsgálni, mert az obstrukció sokkal fontosabb teendőkre készítette a mérvadó köröket és a közvéleményt. Most azonban annál több szó esik erről a kérdéstről és a kamatláb ügyével egy a mult, mint a jelen, leginkább pedig a jövő tekintetében sokat foglalkoznak.

A multa vonatkozólag, hogy tulságos messzire ne menjünk, e században két nagy időszakot különböztetünk meg: melyben a kamatláb rendkívüli magasságot ért el. Az első a század elején volt a napoleoni háboruk alatt, a mikor szép-apáink harisnyákban és ruháikban bevarrva tartogatták pénzeiket. Hitelről az akkori viszonyok mellett nem lehetett szó, ha pedig mégis létesült egy-egy hitelügylet, természetesen magas kamatot kellett fizetni. A 48 iki eseményekig aztán általában véve csökkenő volt a kamatláb. A párisi februári forradalom azonban egész Európát lángba borította, ami egyszersmind kiindulópontja volt a pénzüdrágulás második időszakának.

1848 tól 1873 ig a pénz ára állandóan drágult. Erre az időre esik az európai vasuthálózat kiépítése, mely sok száz meg száz millió forintnyi tőkét lekötött. Ami forgó tőke meg azonkívül felmaradt, azt az angol és francia divat igénybe vette. — A kaliforniai és az ausztráliai

aranymezők felfedezése ugyanis nagy kivándorlást idézett elő, a virágzó új telepek pedig a nyugati államok iparát rohamosan fejlsztették, annyira, hogy az Angol Bank hivatalos kamatlába 10 % ra emelkedett. Így történt, hogy a rohamosan emelkedő aranytermelés daczára az aránytalanul fejlődő forgalom következtében nagy pénzüszükség állott be.

E kornak szomorú vége ismeretes. A tulspekulációt, a szédelgést az 1873. évi bécsi kiállítás letörte. Még nem nyitlak meg a bécsi práterben a „Rotonde“ kapui és már is a válság krachchá változott.

Következtek a hanyatlás és tespedés évei. A szabad tőke egyre gyarapodott és mert Európában nem volt kellőleg elhelyezhető a tengerentuli államocskákra vetette szemét. Bolivia, Urugnay, San-Salvador stb. annyi pénzt kaptak, a mennyi csak kellett, később a mennyit akartak. A vége az lett, hogy kölcsöneik után a kamatot nem voltak képesek fizetni. Az eképp megnyuzott angolok, francziák és németek erre a 80 as évek végén az európai államok pénzügyei iránt érdeklődtek. Akkor jutott egy kis pénzhez Bulgária, Románia, Szerbia, akkorára esik a Wekerle-féle nagy konverzió, mely az az 5 százalékos magyar államezimenteket eltemette. A tőkepénzesek mindazonáltal nem tudták hova tenni pénzeiket és Japánnak meg Kinának adtak kölcsönöket.

Erre az időre esik, hogy Oroszország csaknem félénkenint majd Német-, majd Frencziaországban járadék kibocsátással pénzt szerzett. Hogy mennyire okos volt az oleszó pénzt felhasználni, igazolja, hogy ez ország a valutarendezés tekintetében rég tulszárnyalt bennünket és még elég pénze marad a szibériai vasut építésére.

Legujabban ismét általános pénzüszükség nyilvánul, mely nemesak a jegybankok kamatláb politikájában hanem abban is mutatkozik, hogy úgy a fio kamatozásu papirok, mint a részvények fokozatosan csökkennek, mert senki sem elégszik meg a korábbi 3 és 4 százalékos kamathozammal. Járadékjaink, különösen

kivette szivartárczáját s a bennlevő havannákat oda rakta az asztalra a többihez.

Falk nem értette, hogy az erős dohányos Kemény szivar nélkül indul utnak.

— Ennek az a nyitja, magyarázta a a báró, hogy inasom az én szivarjaimat szivja. De ha csak három-négy marad az asztalon, a szegény ember zsenirozza magát — nem mer elvenni belőle.

És aztán utközben látta el magát szivarral a jószívű nagy ember.

A szerző.

Tóth Kálmán „A Király házasodik“ vigjátékát adták először, 1863. telén a Nemzeti színházban. A költő estefelé barátaival előre áldomást ivott lakásán a darab sikerére. Hét óra tájt aztán jó kedvel indultak a színházba.

A lépcsőn lefelé haladó társaságnak Tóth Kálmán régi hü inasa, Pista világitott a nagy karos gyertyatartóval.

— No Pista, nevetett a költő és egy bankót vett elő a zsebéből, gyere el ma te is a színházba, aztán ha hívnak engem, hát majd kiabálj te is.

Az első felvonás után tetszés zajával volt tele a színház. „Szerző! szerző! Tóth Kálmán!“ hallatszott a teli ház minden zugából. De egy stentori hang, fent a kecskeméti páholyban, győzedelmeskedett a többi ezer torkon; azt kiáltotta:

— Tekintetes ur! Tekintetes ur!

a legu
ezimle
nak hat

A
metorsz
nösen a
óriási t
metorsz
lakost
is nevo
mos vil

A
lunk er
egész a
vezzük
hosszab
juk; az
jut...

Fi
mert a
kamato
papijai
visszav
még fo

Vé
iparos s
ahelyett
gábbá v

Nem

A

ban — a
számán
ményén
vadásal
megokol
férfias
tévedés
összeho
sait új
ujakat
melyek
dolja: k
lezhetté
pár jám
számára
— a —
absolut
dog ked

A

volt egy
százokn
gyesi és
néven fő
reg és ol
ellen har
ban má
magyar
közülök
zérüket
is, ki an
gosan sin
Ben

nyicht, g
nyix.

Mik

társai is
szélén va
egy bécsi
Meddig t

— M

erre a k
nekem va
és a dom
zoga épí
siralmas
el akarta
pedig sze
fölkértem
gálja meg
lamelyest
birhatja k

a legutóbb kibocsátott 3 és 3½%-kos ezimletek is megérzik a pénz drágulásának hatását.

A mostani pénzügyi szükség főoka a németországi ipar rohamos fejlődése. Különösen a villamos vállalatok abszorbeálnak óriási tőkéket, mert tudni kell, hogy Németországban nincs az a 30-40 ezer lakost számláló város, melynek legalább is ne volna villamos vasútja, vagy villamos világítása.

A szomorú a dologban az, hogy nálunk erről a fejlődésről szó sem lehet. Az egész alakulásnak csakis a hátrányát élvezzük és mint a jelek mutatják, még hosszabb, vagy bosszu ideig élvezni fogjuk; az előnyökből nekünk vajmi kevés jut...

Fizetési mérlegünk erősen passzív és mert a külföldnek sokkal tartozunk, több kamatot kell fizetnünk e mellett pedig papirjaink fokozatosan esnek, lassak-lassan visszavándorolnak s ezzel a pénz hiány még fokozódik.

Végeredményben a szegény gazda és iparos sanyli meg legjobban, mert hitele ahelyett hogy olcsóbbodnék egyre drágábbá válik.

Csabán József.

Nem visszhang . . . végszó.

A „Debreczen” ápril 24. 25. számában —a —r ur feljajdul lapunk f. hó 20. számának „konvent után” című közleményén s noha a konventre sórt merész vádainak és becsmérő nyilatkozatainak megokolására mitsem tud felhozni, noha férfias elhatározásra is képtelen, hogy tévedését nyíltan bevallaná. Ellenkezőleg, összehord hetet-havat, megzafolt állításait új alakokba önti, vagy épen vadonat újakat ránt elő helyettők, olyanokat, a melyekről korábban szó sem volt. Gondolja: hátha ügyes oldalmozdulatai leplezhetnék visszavonulását s legalább egy pár jámbor lélek előtt megmenthetnék számára annak a látszatát, hogy ez az —a —r mégis csak maga a megtestesült abszolút igazság. Ne zavarjuk tovább boldog kedvtelését, — hiszen a józan köz-

A löwenbund.

A középkori német löwenbundnak volt egy paródiája 1848-ban Erdélyben a szászoknál. Egynehány száz szebeni, medgyesi és szelindeki szász ifjú löwenbund néven fölfegyverkezve, az osztrák hadsereg és oláh lázadók mellett a magyarok ellen harezra kelt. Az első csatában azonban már vad futásnak iramodtak. A magyar huszárok egynehányat elfogtak közülök és Bem elé vitték, közöttük vezérüket — egy öles természetű szász ifjút — is, ki annyira meg volt ijedve, hogy hangosan sírni kezdett.

Bem így vigasztalta:

— Weinye nyicht, Löwe, weinye nyicht, geh zuh Haus es geschieht dir nyix.

Deák Ferencz préháza.

Mikor már Schmerling és miniszter társai is érezték, hogy politikájuk a csőd szélén van, Deák Ferencztől megkérdezte egy bécsi német jó ismerőse és tisztelője: Meddig tarthat még ez az állapot?

— Messziről kell kezdenem, hogy erre a kérdésre válaszolhassék. — Volt nekem valami birtokom, azon egy domb és a dombon egy régi préház; vén rozoga épület; dűledezett, általában igen siralmas állapotban lévő. Mivel a birtokot el akartam adni, az új préház költségeit pedig szerettem volna megtakarítani, hát fölkértem egy építőmestert, hogy vizsgálja meg a préházat: össze lehet-e valamelyest tartozni és ha igen: hát meddig bírhatja ki?

véleményt ez egyszer különben is aligha tévesztette meg.

Nem érdemleges, csak mindössze pár formális megjegyzésünk van tehát elég bele beszélgetéseire.

Czikkünk írójának személyére kár volt —a —r-nek olyan sok ész-töredelmet rávesztegetnie, kivált mikor ezt tárgyának kezelése sinlette meg s mikor bőlesen tudja, hogy azok a czikkek, a melyek egy lapban minden jegy nélkül látnak napvilágot, a szerkesztőség gondolkodásának tolmácsai.

Aztán: mi kegyelettel tekintünk ugyan —a —r urnak drága hazánk harezmezőit megszentelt állítólagos „véráldozat” ára, de — Isten látja lelkünk — azt már csak még sem várhatja tőlünk —a —r, ha csak az emberi fogalmakból végképen gunyt nem akar üzni, hogy őt *illem* és *modor* kérdésében itélkezni hivatottnak s illetékesnek tartsuk.

S végzetre még egyet. —a —r ur egy helyen czikkünkéből következőleg idéz: „a legalaptalanabb és képtelenebb *rágalmakkal* (ezt még alá is húzza) ront neki —a —r a konventnek.”

Nem tudhatjuk, hogy vajjon a szónoki lendület és hatás érdeke, vagy az igazságnak ébredező ösztöne adta-e tollára ezt a kilejezést.

Mi csak azt tudjuk, hogy a „*rágalom*” szó a mi czikkünkben nem fordul elő, de nem is fordulhat, mert mi egészen másként határoztuk meg —a —r lélektani állapotának diagnosztikáját, mintsem, hogy őt rágalmazással vádolhattuk volna. Am ha neki mindenáron az a kifejezés tetszik, nem tehetünk róla, mi ugyan vele ezért a szóért nem fogunk tovább dulakodni.

Józsátság és békesség velünk!

Vorrei morire.

Debreczen, április 26.

A vasut közelébe, dűledező kicsiny házban fegyvert fogott magára egy fiatal leány.

Meg akart halni, nem tudott — s azért, mert élni is akart, de nem tudott.

Az építőmester megvizsgálta a dolgot és a mikor aztán kérdezősködtem fölöle, azt mondotta: „Hát összetatarozni össze lehet és egy, két vagy talán három esztendeig ki is bírhatja; de viharok nem szabad érnie.

A Schmerlingék préházat 1866-ban aztán el is érte a vihar.

Báró Eötvös József és az angol.

Báró Eötvös József 1836-37-ben bejárta Franciaországot és Angliát. Mikor Londonból visszatért a kontinensre, a Dover és Calais között a Manche-csatornát (Pas-de-Calais) járó gőzhajón egy angol utas előtt magasztalta Franciaországot.

— La France est sublime! (Franciaország fönséges!) kiáltott lelkesen.

— Du sublime au ridicule in n'y a qu'un pas! (A fönségestől a neveltségesig csak egy lépés!) vágott vissza az angol élesen.

— Le pas-de-Calais, monsieur, szolt nyomban Eötvös, magyar létére kitünő szójátékot csinálva pas (lépés) s a Pas-de-Calais (a Franciaországot és Angolországot elválasztó Manche-csatorna) szóból.

Az angol erre, a hagyomány szerint, tüstént párbajra hívta Eötvöst, ki meg is verekedett vele.

Ez azonban mendemonda. Csak a szójáték valóság.

Báró Eötvös Loránd elbeszélése.

Mert mit jelent egy leánynak? Szeretni és szeretettetni.

S ha eme rideg álmodozását rideg esalódás szakítja félbe, érdemes e élni? s meg kell-e halnia?

Miért? Egy megfagyott álomért?

Miért? Egy férfért?

Hiszen az álom éppen csak álom, üres buborék, pillanatra égi szivárványnak látszik, pedig csak szappan, csipetnyi hab, olyan hosszú életű mint a boldogság, olyan szilárd mint a szerelmi hűség, olyan becses mint az élet.

S egy férfi?

Hát van-e a világnak olyan férfja, a ki megérdemelné egy nőtől, hogy szeresse s még ezenfelül könyvet avagy vért ontson érte?

Van-e olyan férfi, a ki megértse, a maga végtelenségében átérezze, méltányolni és megfelelően viszonyozni tudja egy nő, egy leány szerelmét? Nem, mert nem is képes ennyire! Honnan tudná a pillangó, hogy milyen csudálatos alkotás a virág szive, őt csak a méz vonzza, meg a szinpompa és az illat, — de ami isteni a virágban, ami titok és csoda, azt nem látja, nem érti.

Mit tehet arról a szegény kis virág, ha nem tudják megérteni?

De meg azután, a pillangó hernyóból lett és hernyóvá lesz s ha van is szárnya, ép úgy nem égi utas, mint a denevér — s egy nap lévén az élete, egy törvénye, elve, vágya van: a pillanat.

S ha megcsókolta a virágot, ott hagyja s már elfelejtette is, — a szegény virág pedig el kezd hervadni, meg akar halni.

Bizony nem érdemes!

Még arra sem érdemes a férfi, hogy a leány őt ölje meg, — Diana is csak ebeivel tépette széjjel Aktaeont, maga nem nyult hozzá, — de hogy egy csepp könnyet cseppnyi vért áldozzon érte, annyi volna, mintha a fülemülének azért szakadna meg a szive, mert dalát nem értik meg az erdő vadjai.

Amor isten, okos isten, megsebezte a leányt, de meghalni nem engedte.

Gyógyuljon is meg s álmódjék újra, mintha közben fel sem ébredt volna.

S álmódja azt, hogy nem álmódik s hogy még olyan férfi is él, a kiért s a kiról érdemes álmodozni.

S ha felébred, úgy törölje ki szemét s szívét, mossa meg a józsátság hideg vizével, de ne meleg könnyüvel és meleg vérrel, bizony nem volna érdemes.

Ásitani kell ébredés után, imádkozni és élni, de meghalni nem szabad, nem is szép és nem is illik.

Isten segítse, ember vigasztalja, a jelen erősítse, a jövő balzsamozza.

Szeressen és éljen, mert a ki így tud szeretni, annak érdemes élni, csak annak élet az élet, akinél élni, annyit tesz — mint szeretni!

Tanügy.

Új rend a középiskolákban.

Wlassics Gyula dr. közoktatásügyi miniszter — mint értesülünk — igen rövid időn belül, már néhány nap múlva ki fogja adni rendeletét a középiskolai új tanterv bevezetéséről. A jövő iskolaévben még csak a középiskolák első osztályaiban fognak tanítani az új rend szerint. Nevezetesebb változás lesz a latin nyelv óráinak kevesbbitése. Eddig heteakint 7 órában tanultak az első-osztályos diákok latint, ezután meg csak 6 órában. Hasonlóképpen lesz állítják a magyar-órak számát hatról ötre. Nem csorbult ezért a tanterv nemzeti iránya, mert a mi időt a magyar nyelvtől elvesz az új rend, azt a magyar földrajz és a magyar viszonyokat tárgyaló számtan kapja meg. Mindenik egy-egy órával bővül a jövő esztendőől kezdve

s ezenfelül a földrajzot még el is választják a természetrajztól, a melylyel eddigelé össze volt házasítva.

Legnevezetesebb lesz a reform a testi nevelésnél. Itt kimondja a miniszteri új tanterv, hogy a tornát télen korcsolya, nyáron játék pótolja. S csak ha az időjárás miatt egyik sem gyakorolható, akkor menjenek földel alá a tornaterembe.

A reáliskolákban is az első osztályra nézve már a jövő iskolaévtől kezdve életbelép az új rend. Itt csak a reáliskola speciális tárgya, a mértani rajz veszt egy órát. Mindkét iskolafajtában előálló változások a gimnázium és a reáliskola első osztályait hajszálra egyformára alakítják, azzal a különbséggel, hogy a latin-nyelvű öt órát a reáliskolában német nyelvi öt óra helyettesíti.

Egyébként az összes tárgyakat: valástant, magyart, földrajzot, természetrajzot, számtant, mértani rajzot, szépírást és testgyakorlást mindkét iskolában hajszálnyi egyformasággal fogják tanítani, úgy, hogy a jövő évi gimnáziumi és reáliskolai első osztályok közt a különbség elenyészően csekély lesz, a mi az egységes jogositású középiskola czéljából alakult ilyenformán. Különbözik az egész tantervi reform végrehajtása 8 évig tartana, ha csak a jövő tanévben több magasabb osztályban meg nem kezdik a tantervi reform végrehajtását.

A tanítók ezüst kereszje. A múlt évi császári jubileum napján általánosan feltűnt, hogy a legfelsőbb udvartartás legalsóbbrendű cselédsége sorban ezüst érdemkeresztet kaptak. Az udvari kertészlegények, a tányérmosók, az ablaktisztogatók, a kéménykotrók és a lépcsőkarfatisztogatók mind megkapták ezt a kitüntetést. Még feltűnőbb volt, hogy ugyanekkor néhány érdemben megöszült öreg tanító, ki 40-50 év óta nyeli a port — ugyanilyen ezüst érdemkeresztet kapott. Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye községitantestületének több tagját felháborította ez az eset és nyomozni kezdték, vajjon mi az oka, hogy tanítót ezüst érdemkeresztnél nagyobb kitüntetés sohasem szokott érni. És mulatságos dolgot sütöttek ki. Egy, még az 50-es évekből származó rendelet szerint ugyanis az altanítónak mindig csak is ezüst érdemkereszt járhat, ellenben a főtanítót aranykereszt illeti. Azonban — s ez a dolog java — 1868-ban a 36-ik t. cz. eltörülte a megkülönböztetést azóta nincs főtanító, csak okleveles tanító, olyan tanítók tehát sohasem öregedtek meg, kiket mint főtanítókat aranykeresztre lehetett volna érdemesíteni. A szolnoki tantestület e hó 24-én kérvénnyel járult Wlassics miniszterhez, hogy ennek a visszás dolognak vessen véget, a tanítókat az udvari cselédség sorából emelje ki.

SZÍNHÁZ.

* **Fekete gyémántok.** Koszorus írónk Jókai Mór poetikus színműve a „Fekete gyémántok” szép számu közönség előtt került színre. Az előadás nem valami gördülékenyen folyt le, mit főként egyes szereplőknél a szerepnemtudás okozott. A női szereplők közül *T. Halmi Margit Szabó Irma, F. Csigaházy* a férfiak közül *Komjáthy, Bartha, Tanay* váltak ki. A felvonások végtelen hosszúra nyultak s ezt csak azért említjük fel, hogy a rendező figyelmét erre is felhívjuk.

* **Egy estély.** Pénteken ismét opera előadás lesz az ismert helyi erővel. A Crémonai hegedős kerül színre, amelyet multkoriban is sikerültnek mondható előadásban élveztünk. A két felvonásos operát Dóry „Egy estély” cz. dramolettje

előzi meg, amelyet ez alkalommal először mutatnak be a debreczeni színpadon. Dóry néven egy előkelő hölgy ír, aki a magasabb körökhöz tartozik. A kis dramolett színre került a nemzeti színházban is, még pedig, olyan sikerrel, mely íróját nagyobb színpadi alkotásokra is buzdíthatja. Erdekkel nézünk a pénteki bemutató előadás elé.

Legujabb.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. —

A képviselőház ülése április 26-án.

A miniszterelnök és Lueger bécsi polgármester.

A képviselőház mai ülésén *Szell Kálmán* miniszterelnök feszült figyelemmel kísért beszédben több interpellációra válaszolt. *A válasz általános feltűnést, sőt meglepetést keltett.*

Pichler interpellációjára a románok és Lueger ügyében a miniszterelnök kijelentette, hogy a románok egyáltalában nem küldtek táviratot Luegernek, s a mi Pichlernek ama megjegyzését illeti, hogy ő a miniszterelnök fél a bécsi polgármestertől, **kijelentette, hogy nemcsak hogy nem fél, sőt Lueger pöffeszkedésnél nem egyéb nagyhangu nyilatkozatait semmibe sem veszi, és mindenkinek az ízlésére és józan ítéletére bizza Lueger nyilatkozatainak megbíráását.**

A miniszterelnök szavait óriási tapsal és éljenzéssel fogadták a Ház minden oldaláról **pártkülönbség nélkül.**

Ezután ugyancsak *Szell Kálmán* miniszterelnök *Major Ferenc* interpellációjára válaszolt a kínai kérdésben. A miniszterelnök nagy érdeklődés közben kinyilvánította, hogy ez idő szerint a külügyminiszter nem foglalkozik azzal a tervvel, hogy Kínában a monarchiának földterületet szerezzen.

Az ülés végén *Pader Rezső* meginterpellálta az igazságügyminisztert a lelkészek kongruájára vonatkozólag.

A spanyol trónkövetelő.

Budapest, április 26. (Érk. d. u. 2 ó.) Madridból sürgönyzik, hogy Barcelonában nagyfontosságú karlista iratokat foglaltak le. Az iratok Don Carlos, a spanyol trónkövetelő manifestumát tartalmazzák.

Elhunyt volt miniszterelnök.

Budapest, április 26. (Érk. d. u. 2 ó.) Hohenwart gróf volt osztrák miniszterelnök az osztrák számvevőszék elnöke ma reggel Bécsben meghalt.

A külügyminiszter utazása.

Budapest, április 26. (Érk. d. u. 2 ó.) Goluchowszky gróf külügyminiszter ma reggel Budapestről Bécsbe utazott. Dóczy és Zuzara osztály főnökök már tegnap elutaztak Bécsbe.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, április 26. (Érk. d. u. 2 ó.) A vécseői vasuti szerencsétlenség egyik áldozata Papp István fűtő a Rókus-kórházban délelőtt meghalt. A másik két áldozat állapotában némi javulás észlelhető.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órakor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8-12 és d. u. 2-6 óráig tartanak. Az igató, kiadó-hivatal s az úttárafeltek felvilágosításokat hétköznapokon d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10-12 óra közt.

A Gönczy-egyesület „Ötthon”-a Keresk. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényeszkénél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órakor, ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

Mépkönyvtár az árok-utcai leányiskolában. Nyitva van minden szerdán és szombaton d. e. 11-12 óráig.

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknel. Vasárnap d. e. 10-12. Többi napokon d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig.

Famunkatartás. A kézügyesítő egyesület főreáliskola műhelyében d. u. 2-4 óráig. Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken haladó csoport.

A debreczeni kir. járásbírószág szóbeli kéréseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

A Prot. Irod. Társaság Debreczenben.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület és Debreczen város, mint említettük, a Protestáns Irodalmi Társaságot meghívta, hogy szeptemberre kitűzött közgyűlését itt tartsa meg. A meghívó, mely *Vecsey Imre* t. b. főjegyző tanácsos szép tollal dicseri, a következő:

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur!

A magyar protestáns irodalmi társaság kiváló jeles férfiak vezetése alatt, buzgó szorgalmas tagok közreműködése mellett, a magyar hazafias szellem és a protestáns érdekekben a protestáns hitélet ápolása, emelése, a protestáns tudományos egyházi irodalom művelése által megalakulása óta kifejtett működésével országszerte közelismerést s a magyar protestáns világ tiszteletét, nagybecsülését vitta ki magának. Munkálkodása, czéltudatos tevékenysége viszhangot keltett, hogy keltsen különöbben a vezetésünk alatt álló tiszántuli ev. ref. egyházkerület közelebből pedig az egyházkerület székhelye Debreczen szab. kir. városánál és a debreczeni ev. ref. egyháznál, Debreczen szab. kir. város a magyarságnak eme nagy metropolisa, ugy is mint a tiszántuli ev. ref. egyház kerület székhelye méltán dicsekedhetik a falai közt lefolyt oly eseményekkel, amely események a helvét hitvallásnak és így ez által a protestáns magyarsági fejlődésnek, történelmének is hivatali mozzanatait képezték. E város talajának minden röge, levegőjének minden atomja, lakosainak lelke, szíve a magyar haza iránti lelkes szeretettel, más részről a protestáns magasztos eszméivel van telítve. Bizonyára tehát csakis örvendező szível az ősi magyar vendég szeretetteljes

megnyilatkozásával nyitja meg kapuit, hogy a rokon érzelmeiktől áthatott, az itt közöttünk is oly feltűnő gondossággal őrzött eszmék szolgálatába szegődött s azok diadalra juttatása körül elévülhetlen érdemeket szerzett társaságot s annak köztestületben álló tagjait vendégeiül láthassa és fogadhassa.

Méltóságos Püspök Ur! Eme közhangulatnak, közérületnek vagyunk tolmácsolói akkor, a midőn e czélből egybegyűlt értekezlet egyhangulag hozott határozatából s megbízásából van szerencsénk Méltóságodat és a Méltóságod böles vezetése alatt álló magyar protestáns irodalmi társaságot felkérni és meghívni: hogy a folyó 1899. év szeptember havára kitűzött közgyűlést Debreczen sz. kir. városában megtartani, — ez alkalommal magukat a tiszántuli ev. ref. egyházkerület, a sz. kir. város és a debreczeni ev. ref. egyház vendégeiül tekinteni s a mi elismerésünk, tiszteletünk és nagyrabecsülésünk közvetlen kifejezésére ez által módot nyújtani méltóztassék.

Hazafias üdvözléssel s nagyrabecsülésünk kifejezésével maradtunk

Debreczen, 1899. április hó 21-én.

Kiss Áron,

ev. ref. püspök.

Gróf Degenfeld József,

főispán, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület főgondnoka.

Simonffy Imre,

kir. tanácsos, polgármester, a debreczeni ev. ref. egyház főgondnoka.

— **Személyi hír.** Lovetkó Gábor vezérőrnagy; az új hadosztály-parancsnok, Pokorny altábornagy tegnap este a gyorsvonattal Debreczenbe érkezett s informáltatta magát mint új parancsnok a 39. gyalogezred viszonyairól.

— **Ábrányi Emil Debreczenben.** A kitűnő poéta és a Budapesti Naplónak belső dolgozó társa rokonai látogatására Debreczenbe érkezett. Itt valószínűleg néhány napot fog eltölteni feleségével Ábrányiné Wein Margit asszony és családja tagjaival egyetemben Csikos dr. családja körében.

— **A Csokonai-kör diszülése.** A Csokonai-kör szokásához híven, fölolvásó üléseinek sorozatát minden idény végén ünnepélyes üléssel zárja be. Ez alkalommal is érdekes, változatos műsort állítottak össze, melyben képviselve van egy tudományos mint a szépirodalom, a zene valamint az előadó művészet is. — A Csokonai-kör jó, hű közönsége, mely mindenkor kimutatja elismerését Debreczen irodalmi intézménye iránt, bizonyára nagy számban jelen meg az ünnepélyes üléseken, mely április 29-én szombaton lesz a Margit fürdő nagytermében. Az ünnepélyes felolvasás sorozata a következő:

1. Vándor tudós, bujdosó költő. (Szenczi Molnár Albert) Irodalomtörténeti tanulmány, irta és felolvassa Dr. Kardos Albert. 2. Hüllámok, novella, irta és felolvassa Lovász János. 3. Részlet Donizetti „Lucretia Borgiá”-jából, Allaga G. átiratában; czimbalmon előadja: Asbóth Vilma k. a. 4. A honvéd özvegye, Arany Jánostól, előadja: Komjáthy János. 5. A bokréta, monológ; előadja: König Margit kisasszony. — Az ülést közös vacsora és tánc követi, Rácz Károly zenekarának közreműködésével. A kör tagjai és hozzátartozóik tagsági jegyeiket használhatják. Az ülés kezdete pont 8 órakor. A kik a körnek nem tagjai, az ülésre Tóth Béla pénztárnok gyógszertárában vagy este a pénztárnál belépti-jegyet válthatnak, melynek ára 50 kr.

— **Vasutasok előléptetése.** A magyar államvasutak tisztviselőinek kellemes meglepetést hozott a tegnapi nap. Egy sereg előléptetést publikált az igazgatóság. Rég vártak erre már azok, akik munkájukkal, buzgó fáradozásukkal ugyancsak rászolgáltak az ilyen elismerésre. Hosszu névsora fekszik előttünk a jobb javadalmazásba jutott vasutasoknak. De nem teljes még ez a lista. Később másik fogja követni. Ezuttal a negyedik, ötödik és hatodik rangfokozat körébe tartozók előléptetését közli a m. á. v. hivatalos lapja. Az előléptetések április elsejétől kezdődő érvényességgel állapították meg s ebben a debreczeni üzletvezetéségnél a következők részesülnek:

IV. Rangfokozat. A 2. osztályból előlép az első osztályba: Adamesik István, a 3. osztályból a második osztályba: Gabron Árpád, Miksa István, Gombos Endre, Budanovics Béla. Az 5. rangfokozat 1. osztályából a 4. rangfokozat 3. osztályába: Lázár Árpád, Pókai József, Faragó Ernő, Gábris Mihály, Strausz Armin, nagy adójai Garda Dezső, Donhoffer Géza. V. Rangfokozat. A 2. osztályból az I. osztályba: Korb Gusztáv, Voith Ferencz, Neufeld Vilmos, Ginglári Gyula, Strausz Lajos, Bónis Andor, Löwe Ernő. A 3. osztályból a 2. osztályba: Neufeld Ede, Horváth Károly. A 6. rangfokozat 1. osztályából az 5. rangfokozat 3. osztályába: Kobek György András, Gulácsi László Ignác, Mayer Antal VI. rangfokozat. A 2. osztályból az 1. osztályba: Csernátóny Alajos, Novotni Béla, Redl Szigfried, Osterreicher Adolf. A 3. osztályból a 2. osztályba: Demaresek Ernő, Nógrády Lajos, Strausz Armin, Rab László és Dudás Károly.

— **Zenedei hangverseny.** A debreczeni Zenede növendékei előmenetelének bemutatása végett folyó 1899. évi április hó 30-án, vasárnap a Zenede helyiségében hangversenyt rendez, melynek műsora a következő:

1. Bach S. J. Fantasia con Jughetta. Zongorán előadja: Grünwald Teréz. 2. Heller St. 85 mü. 2. sz. Tarantella. As dur. Két zongorán előadják: Térei Emma és Biedermann Frida. 3. Planquette. Ripp van Winkle operettéből a levél-ária. Zongorakíséret mellett énekl: Szikszay Margit. 4. Grünfeld A. 42 mü. 1. sz. Románca. Zongorán előadja: Harsányi Emma. 5. Beriot K. 104. mü. 9. hegedűverseny. Allegro maestoso. Adagia. Hegedűn előadja: Nagy Janka, zongorán kíséri: Biedermann Frida. 6. Chopin Fr. 29. mü. Impromptu. As dur. Zongorán előadja: Rosenberg Ilona. 7. Weber M. K. Büvös vadász dalmüből Agatha ariája. Zongorakíséret mellett énekl: Adamek Irma. 8. Mikuli mü. Terzett 3 hegedűre. Előadják: Spitz Lipót, Pásztor Gyula és Schwarz József. 9. Popper—Pavelkó. Fonó-dal. Két zongorán előadják: Péntek Gizella, Szatmári Erzsébet, Rosenberg Ilona és Fried Gizella. — Helyárok: Számozott szék a három első sorban 40 kr., a többi sorokban 30 kr. Állóhely 20 kr. Jegyek előre válthatók Tóth Béla egyleti pénztáros urnál (Főter, Tisza-palota). — Kezdeté este 8 órakor pontban.

— **Lopás a postán.** László Albert könyvkereskedő egyik tanulóját és hétévét kétszáz forinttal a postára küldte el, hogy az összeget feladja. A postán azonban a nagy tolongás közben valaki kicsente a tanuló zsebéből a pénzt és eltűnt vele. A rendőrség nyomozza a tettést.

— **Megnyílt a tisztí laun-tennis pálya.** A tisztí laun-tennis-kör értesíti a tisztelt tagokat, hogy a tennis játék a holnapi nappal, azaz f. hó 27-én d. u. kezdetét veszi és ezentúl a pálya minden délután rendelkezésére áll. — **A választmány.**

— **Házasság.** Rosenbergy Gyula városunk szülötte a Fiumei Hitelbank titkára április 29-én köt házasságot Fiumében Blasich Ida k. a. Blasich bankigazgató ritka szép leányával. Az esküvőn a család köréből Debreczenből is többen vesznek részt.

— **Elhunyt polgár.** Polgár Nagy József életének 58-ik évében e hó 25-én elhunyt. Temetése e hó 27-én lesz az ev. ref. egyház szertartása szerint a Teleky-utca 24. sz. háztól.

— **Ingyenes tanítói képesítés.** A tanítóképzést megkönnyítendő, a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a tanító, tanítónő- és óvóképző intézetekben végzett rendes tanulók a jövőben képesítő vizsgálati díjat ne fizessenek. E rendelkezést bizonyára örömmel fogadják a szűk anyagi viszonyok közt élő tanító-jelöltek.

— **A faáru-raktár szövetkezet** eddigi könyvvezetőjét Goldberger Adolfot a tegnap tartott igazgatósági ülésen egyhangulag a faáru raktár szövetkezet üzletvezetőjévé választotta meg.

— **Mérgezés.** Tegnap számunkban megemlítettük, hogy Szilágyi Erzsébet 13 éves leánya a kórházban — hova lakásáról e hó 19-én beszállították — mérgezési tünetek között elhalt. Az elhunyt leány hulláját az ügyészség tegnap felboncoltatta. A boncolást dr. Isoó János törvényszéki orvos, dr. Szentpály Béni ker. orvos Jeney Sándor vizsgálóbírósi segéd, törvényszéki aljegyző jelenlétében ejtették meg, de semmi pozitív adatot nem találtak arra nézve, hogy a leány mérgezésnek esett áldozatul. A belrészket felküldik az országos vegyészeti intézetbe Bédapestre, hol azt megvizsgálják s megállapítják, hogy tényleg mérgezés okozta-e Szilágyi Erzsébet halálát.

— **Mikor a kávé keserű.** Néhány jószívű ur kezdeményezéséből egész szenvedélylyé lett a kávéházakban való jótékony czukorgyűjtés. Ugy, hogy az emberiség legnagyobb része keserűen issza meg nálunk a kávéját, csak hogy megédesítse ezáltal a czukorgyűjtők életét. Ma azonban egyik kávéházban furcsa eset történt. Egy kedélyes öreg ur hozzáfog a feketéjéhez, miközben hangosan elkiáltja magát:

— Uraim, ki gyűjt czukrot?

Hárman sietnek oda a felszólításra, mindannyian notorius gyűjtők, akikhez azonban az öreg ur a legnagyobb flegmával így szól:

— No ha az urak czukrot gyűjtenek, akkor adjanak egy darabot, mert nagyon keserű a kávé.

Még nincs eldöntve, hogy a felszólítottak, hogy viselkedtek a szokatlan kéréssel szemben, de annyi máris konstatálható, hogy az ügy czukorkagyűjtő körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi.

— **Agyonütötte a villám.** A héten, mikor városunkban oly nagy zivatar volt, a Hortobágyon is nagy vihar dühöngött. A villám Horváth János kösiszegi tanyáján lecsapott és a béresgazda feleségét, ki a pitarajtóban volt, agyonujtotta.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik felejthetetlen jó anyánk temetésén megjelenni szívesek voltak s ez által is mély fájdalomukat enyhítették, fogadják ezuton is hálás köszönetünket. Debreczen, 1899. április hó 26-án. Kuczik Mihály, családja és testvérei.

Thugut megalázhatta őt, mert főnöke volt, de egy nőtől ily bántalmazást el-
tűnni!

És nem tőhetett semmit, legalább e
perczen nem!

Mindez, egy perc műve volt, de
elég arra, hogy egész élet hosszán lán-
goló bosszút ébreszzen a számtiszt lel-
kében.

Mikor a római nő meggyilkolt férje
véres hullájára mutatva, bosszura hívta
fő a néptribunokat, szónoklatát épen a
hallgatag némaság tette hatásossá. A te-
kintetben hivebben kifejezhető az érzelm,
mint a szavakban. E néma szónoklat ha-
tása alatt görnyedezett most a szegény
számtiszt s úgy érezte, mintha mázsányi
teher esett volna le szívére, midőn el-
végre Gabriella ajkáról szó jöhetett.

— Uram! — mondá Gabriella ko-
moly hangon, őszintesége viszont őszin-
tességét érdemel. Hallja meg tehát! Én,
a gyöngye nő hadat izenek önnek mátlól
fogva mint ellenségek állunk egymással
szemben. Ismerem önt mélyebben, mint
ön sejt: megvetem önt mélyebben, mint
ön felfoghatja. Mérgesztet légköre már is
árt idegzetemnek, távozzék, s tanulja meg,
hogy Baumberg Gabriella nem retten
vissza a küzdelemtől, s hogy megmenti
azt, kinek ön vermet ás. Nincs több sza-
vunk egymáshoz.

Ezzel az ajtó felé mutatott, mintha
mondaná „takarodjék!”

A számtiszt összeszedve magát, büsz-
kén fölegyenesedett; a bűvölet varázsa
elozlott. Nem az fájt neki, hogy Gab-
riella szerelmét nem nyerheté meg, mert
arra arra úgy sem számított; de a meg-
aláztatás erősen sebzette és még jobban
fájt neki az, hogy házasságára épített
aranyvárai egy perc alatt romba dőltek.
Dühtől sápadtan az ajtó felé ment s tö-
redezett hangon ezt kiáltá vissza:

— Téved, kisasszony, van még sza-
vunk egymáshoz s ezt jól véssé be em-
lékezetébe: gyűlöletért gyűlölet, megve-
tésért bosszu!

Alig hagyta el Baacsányi gyűlölt ve-
télytársa a szoba küszöbét, Gabriella ki-
merülten rogyott a pamlagra. Erélye,
mely a küzdelemben fenn tartá, most,
midőn magára maradt, teljesen elhagyá.
vitt, mint a folyam árja által elragadott
fuldokló: roppant erőt tud kifejteni, míg
a parthoz ér, de ott aztán élettelenül rogy
össze.

Ájulásából apjának szavai ébreszték
fő, s a lefolyt jelenet úgy rémlett előtte,
mint valami borzasztó álom. — Vajha
álom lett volna! De borzasztó, rideg
valóság volt s a következményeinek át-
gondolására féjdalmasan szorult el Gab-
riella szíve.

III.

A Nemtő.

Ideje, hogy visszatérjünk hőshünkhöz,
kit kocsijában magára hagytunk. Néhány
nap alatt a gróf négyes fogatán Baacsányi
tul volt utjának felén. Utközben ősi ma-
gyar szokás szerint betért egy pár jó
ismerőséhez, kik azon rémhirt közölték
vele, hogy több magyar ifjat s ezek közt
Szentjóbbit is elfogták. Tudott-e Baacsányi
valamit az összeesküvésről vagy sem, az
sohasem derült ki, valamint általában a
Martinovics-féle pár egyes részletei ho-
mályba burkolvák; de annyi bizonyos,
hogy Szentjóbi elfogatásának hírére Ba-
acsányi nem fojthatá vissza rémületét.
Szentjóbbit üszinte barátság csatolá s
nem tudta magának megbocsátani, hogy
miért nem küldött hozzá még régebben
óvó figyelmeztetést. Ezen felül még az is
nagyon aggasztá, hogy most már Bécs-
ben feladott levele illetéktelen kezekbe
kerülhet s bizalmas közlései nyilvános-
ságra juthatnak.

Ily gyöttrő tépelődések közt folytatta
utját, s mikor végre a főispánnal talál-

kozott, aggodalmi még inkább növeke-
dett. Forgách a konzervatív párt fő em-
berek közé tartozott, s nagyon természetes,
hogy az összesküst erősen nagyította a
tulzokat keményen megróta. A megyei
gyűlésre titkára társaságában ment, s
itt Baacsányi, főispánjával ellentétben,
mint független gondolkozású ember, azon
párthoz sorakozott, mely a magyar ne-
mesen elkövetett sérelmek miatt fölíratot
akart intézni a királyhoz. Forgáchot tit-
kára ellenzéki hajlama kissé sértette,
szemrehányást is tett a magát fékezni
nem tudó, heves vérű ifjunak, figyelmez-
tetvén őt, hogy neve már eddig is a gya-
nusoké közt van s csupán a főispán mel-
letti állás védte eddig a nagyobb baj
ellen.

A gróf ezt tisztán jó akaratból tette.
Nem csak azért szerette Baacsányit, mert
nagy műveltségének sok hasznát vette,
de becsülte azért is, mert megismerte
jellemé szeplőtlenességét. Nem csak kenye-
ret adott a mindenkítől bántalmazott köl-
tőnek, midőn őt titkárává fogadta, de ba-
rátságára is méltatá, midőn nyitrai jószá-
gán együtt töltötték az időt.

A megyei gyűlések befejezése után
Baacsányi erőnek erejével Budára akart
menni, hogy Szentjóbival találkozzék, s a
grófnak minden rábeszélő tehetségét, sőt
még tekintélyét is latba kellett vetnie,
hogy a balga szándékáról lebeszélje meg-
jósolva neki, hogy a ki most az orosz-
lánok vermébe téved, nehezen menekül ki
onnan. Baacsányi nehéz szívvél bár, de
mégis engedett.

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR.

Vesebajoknál,
a húgyhólyag bántalmainál
és köszvényél,
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,

a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Először rangu gyógyvíz és diatetikus ital.
Számos orvosi tekintélyek által különösen
oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk
folytán aranyeres bántalmakban,
hasi pozsga, máj- és vese izgatási
tünetekben vagy húgysavas vese-
homok és vesekövek képződésében
szenvednek.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

KÖZGAZDASÁG.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvény-
társaság közlése.

1899. április hó 26-án.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%	—	119.50	120.—
„ vasuti beruházási köt. 4 1/2%	—	120.75	121.75
„ koronajárdék 4%	—	97.25	97.75
„ regále vált. köt. 4 1/2%	—	100.35	101.35

Osztrák aranyjárdék 4%	—	120.—	120.50
Egységes államkötvény 4 1/2%	—	100.20	100.70
Tisza-szegedi 4%-os nyer.-sorsj.	—	138.50	139.50

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	385.25	385.75
Osztrák hitelbank részvény	—	357.80	358.—
Magyaripar- és keresk. bank. r.	—	101.—	102.—

Sorsjegyek:

Magyarjelzálogban 4%-os sorsj.	—	122.50	123.50
„ 3%-os	—	103.50	104.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	—	120.—	121.—
Magyar vörös keresztsorsjegy	—	11.30	11.80
Osztrák	—	20.40	20.90
Olasz	—	12.75	13.25
Bazilika sorsjegy	—	7.—	7.50
Jó-sziv	—	4.—	4.40

Pénznemek:

Cs. és kir. arany	—	—	5.66	5.74
20 márkás arany	—	—	11.78	11.82
20 frankos arany	—	—	9.55	9.59
1 Sovereigns	—	—	12.04	12.08

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1899. április 25 én.

A buzaüzlet irányzata ma szilárd volt,
kezdetben vagonáru változatlanul adatott el,
az üzlet folyamán később az árak 38.000
métermázsás forgalom mellett 10 krral emel-
kedtek. A mai jobb vételkedv a lisztüzlet
némi javulására vezethető vissza.

Rozsban a hangulat valamivel barátság-
osabb lett.

Tengeri esendes.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki. 300 mm. 80-4 k.
9-20 forinton, 100 mm. 80 k. 9-15 forinton,
200 mm. 79 k. 9-10 forinton, 100 mm.
78-6 k. 9-10 frton, 100 mm. 79 k. 9-10 frton,
mind három hónapra.

II. Határidő-üzlet.

A megnyitáskor már buzáért néhány
krral többet fizettek és a midőn a készáru-
piacon az árak emelkedtek, a határidőbuza
is futólagos visszaesések után állandóan
szilárdult, miután májusi buzában a contre-
mine fedezett. Az emelkedett árak ismét több
árut hoztak és ez csekélységgel ismét le-
nyomta a buza árát.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő
kötések történtek:

Buza áprilisra	8.62, 8.71,
„ májusra	8.51, 8.50, 8.55, 8.54, 8.60,
„ októberre	8.20, 8.19, 8.22, 8.21, 8.23,
Rozs áprilisra	0.—, 0.—,
„ októberre	6.63, 6.66, 6.65, 6.67,
Zab áprilisra	0.—, 0.—,
„ májusra	5.68,
„ októberre	5.50, 5.52.
Tengeri májusra	4.44, 4.46, 4.45,
„ júliusra	4.58, 4.60, 4.59,
Repeze augusztusra	12.05, 12.10.

Délutáni határidő-üzlet.

Délután 4 1/2 órakor a következők voltak
a záróárfolyamok:

Buza májusra	8.57—8.58
„ áprilisra	8.66—8.65
„ októberre	8.21—8.22
Rozs áprilisra	0.—0.—
„ októberre	6.65—6.66
Zab áprilisra	0.—0.—
„ májusra	5.68—5.70
„ októberre	5.50—5.52
Tengeri 1899. májusra	4.43—4.44
„ júliusra	4.57—4.58
Repeze augusztusra	11.10—

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda.

Felelős szerkesztő: Kocz Ákos.

Főmunkatárs: Ujlaki Antal.

Debreczeni városi színház.

Folyószám 205. Bérlet 168. szám „C”

Ma szerdán, 1899. évi április 26-án

A dolovai nábob leánya.

Színmű 5 felvonásban. Irta: Herczegh Ferencz

SZEMÉLYEK:

Jób Sándor	Püspöky Imre
Vilma, leánya	Fai Flóra
Özv. Domaházy, Jób huga	Kiss Irén
Szentirmay, huszárszázados	Bartha István
Szentirmayné	Szabó Irma
Tarján, huszárfőhadnagy	Tóth Elek
Loránt, huszárhadnagy	Tanay Frigyes
Merlin, báró	Fenyéri Mór
Biliczky Maróth herceg, huszárhadapród	Rubos Árpád
Szklabonyai	Környei B.
Miska, tisztiszolga	Makray D.
Napos, káplár	Pálfi Bertalan
Merlin ügyvéd	Lendvay Ö.
Jób ügyvédje	Serfőzy Gy.
Szobaleány	Cserényi A.

Berkocsik díjszabalyzata.

	Két	Egy
	lovas	lovas
I. Napssámra.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	7
Fél napra, reggeli 6 órától d. u. 1-ig, vagy d. u. 1-től esti 9 óráig	3	4
II. Órassámra.		
Fél óra	40	50
Háromnegyed óra	60	75
Egy egész óra	80	100
Minden következő órára	40	50
As utolsó órán túl félórára vagy kevesebb időre	20	25
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszamenet nélkül a város szempontjain belül	50	70
IV. Meghatározott járatok.		
Temetőeknél (valláskülönbség nélkül), ha a végzettség a templomban történik	2	1-40
A temetőbe ki és vissza	1-20	50
A színházba menet	60	40
A színházról jövet	30	60
Bármely vasúti indóház vagy raktárhoz nappal menet vagy jövet kézi táskával	50	80
Kézi menet vagy jövet kézi táskával	30	60
A kocsis mellé elhelyezett minden darab málna után 10 kr. jár.		
A korcsolyázó vagy csónakázó tóhoz, csukorgyár, légarcsyár, kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	50	80
Menet és visszajövet egy órai várakozással	80	80
A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lévőidéhez menet vagy jövet	50	80
Menet és jövet egy órai várakozással	1	70
Minden következő órára	80	40
Külső barom- és lóvásártérre oda és vissza egy órai várakozással	1-20	90
Minden következő órára	40	80
A katonai iaktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	50	80
Menet és jövet egy órai várakozással	80	80
Minden további órára	40	80

A díjak reggeli 6 órától esti 9 óráig számítottak.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

Az **ESZÉKI SPITZER-KENŐCS**
és az **Eszéki SALVATOR-SZAPPAN.**

Valódi minőségben csakis mint eddig, ezentul is **ESZÉKEN, felsőváros**

DIENES C. J.-féle
gyógyszertárban
készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat valamint az összes **bőrtisztítálatlan-ságokat** biztosan eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs . . . 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóvíz . . . 40 „
1 drb. valódi Salvator-szapan . . . 50 „
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.
1 tégely kézpaszta 60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!
Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiglatott védjeggyel el van látva és kértetik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni.

A legszebb női arcz

elveszti gyönyörűségét, báját, ha az arczszín nem tiszta, az arczbőr durva, repedezett és piros. Ilyen bőrtisztítálatlanságok az értéktelen pipere-szappan használata után keletkeznek. Nem elége ajánlható minden hölgynek, fiatal leánynak a kitünő **Doering-szappan a bagolylyal**, mely arczszín szépségére, az arczbőr finomságára a legjobb hatással bír. **30 krért** mindenütt kapható.

Bikszádi árlappal és ismertető könyvecskével
bérmentve szolgál
A **KUTKEZELŐSÉG**
BIKSZÁD,
(Szatmármegye.)

Bikszádi ásványos gyógyvizet, mely egyedüli a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vikéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága **Selters és Gleichenbergi** vizeknek. Gyógyító hatása a **bikszádi ásványos gyógyviznek** kitünően bevált idült és heveny légesőhurut, hangszálag hurut, vércöpés ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tüdőcsucs hurutnál és kezdődő gümőkóránál, továbbá kitünő eredményt értek el a **BIKSZÁDI VIZ** alkalmazása által emészthetlenség, idült- és heveny gyomorhurut, máj- és epe hólyagbántalonnál, a belek renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny és idült női bántalmaknál, mint specifiicum vált be.

Bikszádi víz bérelője s a sztojkai víz főelárusítói:

Almer Lajos és Károly
nagybányai lakosok.

Sztojkai ásványvizet, mint Erdély gyöngyét nem hiába neveztek el magyar karlsbadi viznek, mert tényleg annak gyógyhatása a szigoru diéta betartásával: idült gyomorbántalom, máj- és epehólyag, valamint epekő bajoknál, nemkülönbön **czukorbetegség**nél alkalmazva, valóságos csodákat művel, kitünő hatása a **SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ** a légzőszervek összes bántalmánál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmaknál is. — A **SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ** dus szénsavtartalmánál fogva, akár borral, akár gyümölcszörppel vegyítve, mint kellemes üdítő ital párfját ritkítja. A **SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ** hosszas használata az ép szervezetben elváltozást nem idéz elő s így a rossz ivóvizet is pótolja bármely vidéken, annyival is inkább, mert hosszabb állás után nem csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengeren tuli szállítást. Kapható: Szabó Zsigmond, Csanak József, Geréby Fülöp, Rickl József Zelmós, Félégyházi János, Kontsek Géza urak fűszerüzletében Debreczenben, a jegyutányosabb árak mellett.

Sztojkai árlappal és ismertető könyvecskével
bérmentve szolgál
A **FORRÁSKEZELŐSÉG**
SZTOJKÁ,
Szolnok-Doboka m.

Intézetünk kebelében működő **hitelrészecs csoport**

o. é. 500—5000 frtig
váltó hitelt engedélyez.
Jelentkezések naponként elfogadtatnak.
Leszámítolás hétfőn, szerdán és pénteken.

Alföldi Takarékpénztár
Debreczenben.

KEIL-LAKK
(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.
1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viasz-kenőcs
legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz
képkeretek stb. bearanyozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz
Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.
1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.
Mindenkor kaphatók: 142 12—10
Szent-Királyi Tivadar ezégnél **Debreczenben.**